

Загальні збори громадян : методологія проведення

Н.А. ЛИПОВСЬКА

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президенті України,
м. Дніпропетровськ, Україна, E-mail: LNA-67@yandex.ru

General collections of citizens: methodology of leadthrough

N. A. LYPOVSKA

Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National
academy of public administration, office of the President of Ukraine,
Dnipropetrovsk, Ukraine, E-mail: LNA-67@yandex.ru

Загальні збори громадян за місцем проживання на сьогоднішній день є однією з найдієвіших форм прямої демократії територіальної громади та важливим засобом реалізації конституційних положень щодо права громадян на участь у здійсненні місцевого самоврядування.

Як форма прямої демократії, загальні збори виступають тоді, коли вони скликаються з метою обговорення та вирішення важливих питань місцевого значення, наприклад, для ініціювання створення та обрання органу самоорганізації населення. У цих випадках загальні збори забезпечують колективне прийняття рішень, а їх перевага перед іншими формами прямої демократії (зокрема, місцевим референдумом) полягає в тому, що в їх організаційних рамках об'єднується спільне обговорення проблеми, колективний пошук рішення та його прийняття на основі певного компромісу.

У ст.8 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначається, що :

«загальні збори громадян за місцем проживання є формою їх безпосередньої участі у вирішенні питань місцевого значення;

рішення загальних зборів громадян враховуються органами місцевого самоврядування в їх діяльності;

порядок проведення загальних зборів громадян за місцем проживання визначається законом та статутом територіальної громади» [5].

Проте ця стаття не регламентує низку принципово важливих для її реалізації питань.

На переконання відомих науковців [3], якщо законодавець не вважав за потрібне деталізувати цю статтю, то саме депутати місцевої ради мають визначитись, яким чином ця норма може реалізовуватись у територіальній громаді і які встановити правила її реалізації з тим, щоб місцеве життя не перетворилось на постійні збори і щоб збори були проведені навіть тоді, коли цього не бажає міський (сільський, селищний) голова.

У деяких українських містах збори громадян за місцем проживання справді можуть бути скликані лише міським головою, та й у деякій спеціальній літературі [1, с.31] стверджується, що збори можуть скликати міський голова, виконком чи орган самоорганізації населення.

Ми підтримуємо думку вчених [3], що закон про місцеве самоврядування не встановив таких обмежень і тому навіть за умови скликання зборів посадовою особою органу місцевого самоврядування ініціатива проведення зборів може належати й іншим суб'єктам місцевого життя за умови підтримки такої ініціативи самими громадянами.

У 2013 р. група народних депутатів Верховної Ради України внесла на розгляд Проект Закону України «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» [4]. Враховуючи його поло-

ження, а також пропозиції провідних українських науковців А.Ткачука, В.Кампо, В.Прошка, Ю. Ганущака, М. Гументика [3], спробуємо дати відповіді на не визначені чинним законодавством питання щодо проведення загальних зборів (конференції) територіальної громади.

1. Хто може бути ініціатором проведення Зборів?

Загальні збори скликаються по мірі необхідності, якщо інше не передбачено чинним законодавством, статутом відповідної територіальної громади чи Положенням про орган самоорганізації населення.

2. Загальні збори можуть скликати-ся:

1) сільським, селищним, міським головою, головою районної в місті (у разі її створення) ради – у межах території відповідного села (сіл), селища, міста, відповідного району в місті, а також дрібніших складових територій;

2) сільською, селищною, міською, районною в місті (у разі її створення) радою або її постійною комісією – у межах усієї території відповідної територіальної громади;

3) органом самоорганізації населення – у межах території його діяльності;

4) ініціативною групою з числа членів територіальної громади (мікрोगромади) у складі не менше десяти осіб (у разі скликання загальних зборів села (сіл), селища, міста, району в місті чи мікрорайону), або не менше трьох осіб (у разі скликання загальних зборів інших територіальних рівнів), які досягли вісімнадцятирічного віку, не визнані судом недієздатними та на законних підставах проживають у межах відповідної територіальної громади або мікрोगромади.

2. Яким чином конституюється ініціатор?

Скликання загальних зборів сільським, селищним, міським головою, головою районної в місті (у разі її створення) ради здійснюється шляхом видання ним відповідного розпорядження. Таке розпорядження може бути видано не пізніше ніж за десять календарних днів до дати проведення загальних зборів – як

за власною ініціативою голови, так і в інших випадках, передбачених чинним законодавством.

Рішення сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради або однієї з постійних комісій місцевої ради про скликання загальних зборів ухвалюється радою або її постійною комісією відповідно до статуту територіальної громади та регламенту місцевої ради. При цьому таке рішення має набутти чинності не пізніше ніж за десять календарних днів до дати проведення загальних зборів.

Скликання загальних зборів органом самоорганізації населення здійснюється на підставі рішення, ухваленого цим органом відповідно до вимог Закону України «Про органи самоорганізації населення» та Положення про орган самоорганізації населення.

Орган самоорганізації населення може скликати загальні збори в межах території, на якій він здійснює свою діяльність. Рішення органу самоорганізації населення про скликання загальних зборів у письмовому вигляді має бути в повідомному порядку доведено до відома сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради не пізніше ніж за десять календарних днів до дати проведення загальних зборів.

У разі скликання загальних зборів ініціативною групою членів територіальної громади (мікрोगромади) вона не пізніше ніж за десять календарних днів до запланованої дати проведення загальних зборів у повідомному порядку інформує про це відповідного сільського, селищного, міського голову, голову районної в місті (у разі її створення) ради. Інформація в повідомленні має бути засвідчена власними підписами членів ініціативної групи і містити їх прізвища, ім'я та по батькові, дату народження, домашню адресу та контактний телефон.

Обмеження права ініціювання та проведення Зборів може встановлюватися судом відповідно до закону і лише в інтересах націо-нальної безпеки та громадського порядку - з метою запобігання за-ворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення або захисту

прав і свобод інших людей за поданням міськвиконкому або інших державних органів чи посадових осіб у межах і в порядку, визначеному законами України.

3. Як визначається підтримка ініціатора членами громади для визнання ініціативи легітимною?

Для проведення Зборів, ініційованих громадянами, місцевим осередком політичної партії чи громадською організацією, протягом не більше п'яти днів слід зібрати та подати секретарю ради підписи мешканців під заявою, визначеною п.9 на підтримку проведення Зборів кількістю не менше:

- 200 підписів для Зборів мікрорайонів;
- 1% мешканців села для Зборів села;
- 2% мешканців вулиці для Зборів вулиці;
- 3% мешканців кварталу для Зборів кварталу;
- 10% мешканців будинку для Зборів будинку.

Необхідну кількість підписів для реєстрації ініціативи в залежності від виду зборів розраховує секретар ради і фіксує за своїм підписом на заяві, під яку збираються підписи.

4. Яким чином легалізується ініціатива проведення Зборів і як встановлюється перебіг термінів від ініціювання питання проведення Зборів до розгляду їх рішень?

У розпорядженні сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті (у разі її створення) ради, рішенні сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради або однієї з постійних комісій місцевої ради, в рішенні органу самоорганізації населення, а також у повідомленні ініціативної групи про скликання загальних зборів має бути зазначена така інформація:

- 1) ініціатор скликання загальних зборів;
- 2) територіальний рівень проведення загальних зборів, визначений відповідно до пункту 2 статті 8 цього Закону;
- 3) дата і час проведення загальних зборів;
- 4) місце проведення загальних зборів;

5) запрошені учасники загальних зборів;

6) питання порядку денного, які ініціатор пропонує розглянути на загальних зборах.

Днем реєстрації ініціативи щодо скликання загальних зборів вважається:

- день видання відповідного розпорядження сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті (у разі її створення) ради;
- день набуття чинності рішення сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради або постійної комісії місцевої ради;
- день подання до відповідної сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради рішення органу самоорганізації населення;
- день офіційного повідомлення ініціативною групою уповноваженого органу про скликання загальних зборів.

Ініціативи щодо скликання загальних зборів реєструються у журналі реєстрації загальних зборів (конференцій) уповноваженим органом негайно після їх отримання. Уповноважений орган протягом одного робочого дня з дня реєстрації ініціативи щодо скликання загальних зборів письмово повідомляє ініціатору їх скликання номер реєстрації ініціативи у журналі реєстрації загальних зборів (конференцій).

Форма журналу реєстрації загальних зборів (конференцій) затверджується рішенням сільської, селищної, міської ради, районної в місті (у разі її створення) ради.

Інформація про скликання загальних зборів має бути доведена уповноваженим органом до відома членів територіальної громади (мікрогромади) не пізніше, ніж за сім календарних днів до дати проведення загальних зборів через офіційний веб-сайт у мережі Інтернет, засоби масової інформації, засновниками яких є сільська, селищна, міська, районна в місті (у разі її створення) рада, та в інший спосіб.

5. Хто і яким чином відповідає за матеріальне та організаційне забезпечення Зборів, охорону порядку тощо?

Організаційно-технічне забезпечення підготовки та проведення загальних зборів покладається на ініціатора їх проведення або за його клопотанням вирішення цих питань покладається розпорядженням сільського, селищного, міського голови, голови районної в місті (у разі її створення) ради на уповноважений орган, який має забезпечити приміщення для проведення загальних зборів, обладнання його необхідними технічними засобами, а також запросити на загальні збори визначених ініціатором проведення загальних зборів представників органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб, підприємств, установ та організацій, які належать до комунальної власності відповідної територіальної громади.

Органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади, та їх посадові особи мають сприяти проведенню загальних зборів, надавати ініціатору їх проведення необхідні інформаційні матеріали в порядку, передбаченому Законами України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації».

Обов'язки щодо охорони громадського порядку на загальних зборах (конференції) покладаються на працівників міліції та на представників громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону.

6. Які кроки необхідні й достатні для підготовки Зборів?

Перед початком загальних зборів (конференції) ініціатор їх скликання або уповноважений орган проводить реєстрацію осіб, які прибули для участі у цьому заході. У списку реєстрації учасників загальних зборів (конференції) мають бути зазначені: прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, серія і номер паспорта громадянина України або іншого паспортного документа, домашня адреса із зазначенням номера телефону (за умови його наявності). Ця інформація має бути засвідчена особистим підписом кожного учасника загальних зборів (конференції).

Список реєстрації учасників загальних зборів (конференції) має містити посилання на згоду учасників на розголошення персональних даних про них (прізвища, імені, по батькові, дати народження, серії і номера паспорта або іншого паспортного документа, домашньої адреси та номера телефону).

У разі проведення конференції, під час реєстрації кожний її учасник подає також протокол (витяг із протоколу) загальних зборів нижчого рівня за підписами головуєчого та секретаря, на яких прийнято рішення про уповноваження цієї особи бути делегатом даної конференції та представляти інтереси відповідної мікрогромади.

Загальні збори є правомочними за умови, якщо в їх роботі бере участь більше половини членів територіальної громади (мікрогромади), а в разі проведення конференції – якщо на них присутні більше половини від визначеної по квоті кількості делегатів.

Відсутність представника уповноваженого органу, запрошеного своєчасно відповідно до вимог цього закону, не може бути підставою для відміни чи перенесення дати проведення загальних зборів (конференції).

7. Порядок проведення Зборів та ухвалення ними рішень.

Відкриває загальні збори (конференцію) представник ініціатора їх скликання або уповноважена ініціатором особа.

Для ведення загальних зборів (конференції) із числа їх учасників, які мають право вирішального голосу, обираються головуєчий і секретар. За рішенням загальних зборів (конференції) може бути обрано робочу президію.

Для підрахунку голосів учасники загальних зборів (конференції) обирають зі свого складу лічильну комісію у кількості не менше трьох осіб. Не можуть бути членами лічильної комісії сільський, селищний, міський голова, голова районної в місті (у разі її створення) ради, а також головуєчий та секретар або члени президії загальних зборів (конференції).

Загальні збори (конференція) на пропозицію ініціатора їх проведення

та з урахуванням думок учасників затверджують порядок денний та регламент своєї роботи. Порядок денний має обов'язково передбачати доповіді представника ініціатора скликання загальних зборів (конференції) або уповноваженої ним особи, а в разі потреби, – також виступ представника органу публічної влади, в компетенцію якого входить розв'язання питання, що виноситься на розгляд загальних зборів (конференції). Не допускається розгляд та прийняття на загальних зборах (конференції) рішень з питань, не внесених до порядку денного.

Головуючий на основі затвердженого регламенту загальних зборів (конференції):

- оголошує питання, які вносяться на розгляд загальних зборів (конференції);

- веде загальні збори (конференцію) та підтримує на них належну дисципліну і порядок;

- надає слово для виступів та оголошує підсумки голосування на підставі даних лічильної комісії;

- виконує інші функції з проведення загальних зборів (конференції).

Якщо головуючий на загальних зборах (конференції) зловживає своїм правом головуючого і порушує норми етики, регламенту, учасники загальних зборів (конференції) можуть висловити йому недовіру та обрати нового головуючого.

Учасники загальних зборів (конференції) повинні дотримуватися регламенту та норм етичної поведінки, не допускати вигуків, образ та інших дій, що заважають обговоренню винесених на розгляд питань. У разі порушення цих вимог будь-яким з учасників загальних зборів (конференції), головуючий може зробити йому попередження. У разі, якщо порушник продовжує порушувати порядок, головуючий може звернутися до порушника із вимогою залишити загальні збори (конференцію). При невиконанні порушником цієї вимоги до нього можуть бути застосовані примусові заходи як до порушника громадського порядку відповідно до чинного законодавства.

Головуючий на загальних зборах може переривати виступаючого, лише якщо його виступ не стосується питання порядку денного або порушує регламент.

8. Документування засідання Зборів та оприлюднення їхніх результатів.

Загальні збори (конференція) приймають рішення з розглянутих питань.

Рішення загальних зборів (конференції) приймається більшістю голосів учасників з правом вирішального голосу шляхом відкритого або таємного голосування. Спосіб голосування визначається регламентом та учасниками загальних зборів (конференції).

Рішення загальних зборів (конференції) може бути прийнятим за переважною більшістю голосів без їхнього підрахунку якщо ніхто з учасників з правом вирішального голосу не заперечує проти цього.

Рішення загальних зборів (конференції), прийняті у межах власної компетенції, не потребують додаткового затвердження органами місцевого самоврядування чи їхніми посадовими особами.

Результати проведення загальних зборів (конференції) оформляються протоколом, який веде секретар загальних зборів (конференції). Протокол має містити дані про ініціатора скликання загальних зборів (конференції), дату і місце їх проведення, кількість учасників, у тому числі з правом вирішального голосу, затверджений порядок денний, стислий опис перебігу обговорення та результати розгляду питань, внесених до порядку денного, результати голосування по кожному питанню тощо.

Протокол загальних зборів (конференції) оформляється не пізніше трьох днів після їх проведення у двох оригінальних примірниках і підписується головуючим і секретарем загальних зборів (конференції). Перший примірник протоколу передається до відповідної сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради, другий залишається в ініціатора їх проведення.

До першого примірника протоколу загальних зборів (конференції) додається оригінал списку учасників загальних

зборів (конференції), які брали в них участь, складений відповідно до вимог пункту 1 статті 13, а в разі проведення конференції до протоколу також додаються оригінали протоколів загальних зборів, які підтверджують повноваження делегатів конференції на представлення інтересів мікрогромад. До другого примірника протоколу додаються копії вказаних документів, засвідчені уповноваженим органом.

Якщо на загальних зборах було ухвалено рішення про уповноваження однієї чи декількох осіб представляти інтереси учасників цих загальних зборів на конференції більш високого рівня, для кожного делегата оформляється і передається окремий витяг із протоколу загальних зборів.

У триденний термін після надходження протоколу загальних зборів (конференції) до сільської, селищної, міської, районної в місті (у разі її створення) ради, уповноважений орган має оприлюднити результати загальних зборів (конференції), зокрема, через офіційний веб-сайт у мережі Інтернет та засоби масової інформації.

9. Правові наслідки прийнятих на Зборах рішень та порядок їх розгляду органами місцевого самоврядування.

Рішення загальних зборів (конференції), які стосуються органів місцевого самоврядування чи їхніх посадових осіб, підлягають обов'язковому розгляду по суті у місячний термін після отримання протоколу загальних зборів (конференції) на відкритому засіданні відповідного органу місцевого самоврядування або посадовою особою.

Ініціатор проведення загальних зборів (конференції) має бути поінформований про дату, час та місце розгляду рішень загальних зборів (конференції) щонайменше за три календарних дні до дати розгляду. Представнику ініціатора має бути надана можливість виступу для донесення до відома посадових осіб органу місцевого самоврядування та інших учасників засідання причин прийняття та суті рішень, ухвалених на загальних зборах (конференції).

За результатами розгляду рішень

загальних зборів (конференції) органи місцевого самоврядування, їхні посадові особи мають ухвалити у межах своїх повноважень управлінські акти, а також надати вмотивоване пояснення причин часткового врахування або відхилення рішення загальних зборів (конференції).

Акт органу місцевого самоврядування чи його посадової особи, ухвалений за результатами розгляду рішення загальних зборів (конференції), має бути в тижневий термін після його ухвалення направлений ініціатору проведення загальних зборів (конференції).

Інформація про врахування (часткове врахування або відхилення) рішення загальних зборів (конференції) має бути розміщена уповноваженим органом на офіційному веб-сайті в мережі Інтернет, а також у засобах масової інформації, засновником яких є сільська, селищна, міська, районна в місті (у разі її створення) рада.

Контроль за врахуванням рішень загальних зборів (конференцій) у діяльності посадових осіб та органів місцевого самоврядування покладається на сільського, селищного, міського голову, голову районної в місті (у разі її створення) ради, виконавчий комітет відповідної місцевої ради, а також на ініціаторів скликання загальних зборів (конференції).

Порушення встановленого порядку розгляду рішення загальних зборів (конференції) органом місцевого самоврядування чи його посадовими особами може бути оскаржено ініціатором скликання загальних зборів (конференції) або окремими учасниками загальних зборів (конференції) у судовому порядку.

Рішення загальних зборів (конференції), прийняті в межах чинного законодавства і власних повноважень, є обов'язковими для виконання органами самоорганізації населення, а також рекомендованими до виконання усіма членами територіальної громади (мікрогромади), на території якої проводилися загальні збори (конференція).

Орган самоорганізації населення має інформувати про стан виконання рішень загальних зборів (конференцій) у части-

ні, що стосується цього органу, ініціаторів їх скликання та членів мікрогромади.

Рішення загальних зборів (конференції) може бути оскаржено у встановленому законом порядку членами територіальної громади (мікрогромади), органами та посадовими особами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, об'єднаннями громадян та органами самоорганізації населення, повноваження яких розповсюджуються на територію, де проводилися загальні збори (конференція).

Рішення загальних зборів (конференції), які не відповідають чинному законодавству або прийняті з питань, що не віднесені до повноважень загальних зборів (конференції), призупиняються відповідною сільською, селищною, міською, районною в місті (у разі її створення) радою з одночасним зверненням до суду про скасування такого рішення.

Неодноразовий несвоечасний розгляд або неодноразове залишення без розгляду рішень загальних зборів (конференцій) сільською, селищною, міською, районною в місті (у разі її створення) радою або відповідною посадовою особою, може бути підставою для дострокового припинення повноважень цієї ради або посадової особи згідно із порядком, передбаченим чинним законодавством.

Посадові особи органів місцевого самоврядування, які своїми діями чи бездіяльністю порушують законодавство про загальні збори (конференції), несуть відповідальність згідно із законом.

Невиконання рішення загальних зборів (конференції) органом самоорганізації населення може бути підставою для дострокового припинення повноважень його персонального складу [4].

Висновки. Зауважимо, що в кожній територіальній громаді можуть бути свої аргументи щодо розширення або звуження суб'єктів ініціативи, компетенції зборів, але це вже питання радше місцевої політики й готовності органів місцевого самоврядування та мешканців територіальної громади

до реалізації права на загальні збори.

Збори – одна з найтрадиційніших форм участі громадян у справах місцевого самоврядування. В умовах підвищення рівня вимог до організаційно-правових засад місцевої демократії, з метою реалізації права територіальної громади, визначеного статтею 8 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі ЗМС), кожна місцева рада має розробити та ухвалити механізми реалізації цього права в конкретній територіальній громаді. Це може бути або окремим розділом чи главою місцевого статуту, або Положенням про збори, затверджених рішенням ради [5].

При розробці Положення враховано відмінності між Зборами та іншими формами безпосередньої демократії – громадськими слуханнями та місцевими ініціативами. За всієї зовнішньої подібності між цими формами демократії Збори зберігають тільки їм властиву особливість: вони – форма громадського контролю та консультативної демократії [3].

Основна ідея Зборів полягає в тому, що ця форма місцевої демократії повинна бути доступною для реалізації навіть невеликій групі громадян, які мають виборчі права і проживають у територіальній громаді.

Збори мають сприяти більш оптимальному розв'язанню питань місцевого значення, з одного боку, та забезпечувати підпорядкування органів і посадових осіб місцевого самоврядування інтересам територіальної громади, з другого боку.

Поміж тим, збори, у яких беруть участь всі чи більшість мешканців громади, можуть ухвалювати певні рішення загальнообов'язкового характеру, якщо відносяться до компетенції громади і не порушують прав та свобод особи й громадянина, визначених Конституцією України, і якщо місцева рада делегує зборам такі повноваження у цьому Положенні [3].

Збори мають сприяти активізації участі громадян у місцевому самоврядуванні незалежно від їхніх політичних уподобань.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон про місцеве самоврядування в Україні. Науково-практичний коментар – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України. – 1999.
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К.: Юрінком, 1996.- 76 с.
3. Місцеве самоврядування в Україні. Загальні збори громадян. Місцеві ініціативи. Громадські слухання: Зб. типових місц. нор- мат. актів / А.Ткачук, В.Кампо, В.Прошко, Ю. Ганущак, М. Гументик.- К.: [Ін-т громадян. сусп-ва], 2001. - 44 с.
4. Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання : Проект Закону України від 11.12.2013 № 3747: Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=49268
5. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради . – 1999. – № 20-21. – ст. 190.

REFERENCES:

1. Zakon pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini. Naukovo-praktychnyy komentar (Law on Local Self-Government in Ukraine. Scientific and practical comment) – К.: *Instytut zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. – 1999.
2. Konstytutsiya Ukrayiny: Pryunyata na p'yatyi sesiyi Verkhovnoyi Rady Ukrayiny 28 chervnya 1996 r. (The Constitution of Ukraine, adopted at the fifth session of the Verkhovna Rada of Ukraine June 28, 1996). – К.: *Yurinkom*, 1996.- 76 p.
3. Mistseve samovryaduvannya v Ukrayini. Zahal'ni zbory hromadyan. Mistsevi initsiatyvy. Hromads'ki slukhannya: Zb. typovykh mist. nor- mat. aktiv (Local government in Ukraine. General meetings of citizens. Local initiatives. Public hearings).- К.: [*In-t hromadyan. susp-va*], 2001. - 44 p.
4. Pro zahal'ni zbory (konferentsiyi) chleniv terytorial'noyi hromady za mistsem prozhyvannya : Proekt Zakonu Ukrayiny vid 11.12.2013 № 3747 (On general meeting (conference) of territorial community members at the residence: Draft Law of Ukraine of 11.12.2013 № 3747). Mode of access: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=49268
5. Pro mistseve samovryaduvannya v Ukrayini : Zakon Ukrayiny vid 21.05.1997 r. № 280/97-VR (About local government in Ukraine: the Law of Ukraine 21.05.1997 p.)// *Vidomosti Verkhovnoyi Rady* . – 1999. – № 20-21. –p. 190.

Липовська Наталія Анатоліївна – доктор наук з державного управління, професор Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України
 Адреса: 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29
 E-mail: LNA-67@yandex.ru

Lipovskaya Nataliya Anatoliyivna – doctor of public administration, Full Prof. Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National academy of public administration, office of the President of Ukraine
 Address: 29, Gogol Str., Dnipropetrovsk, 49044, Ukraine
 E-mail: LNA-67@yandex.ru